

Vergaderjaar 2011–2012

33 000 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2012

I

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 1 februari 2012

De vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties¹ heeft in haar vergadering van 13 december 2011 gesproken over het IOB evaluatierapport «De Nederlandse inzet voor versterking van de Raad van Europa, Vijf jaar Top van Warschau» en de beleidsreactie van de regering op het rapport. De Commissie heeft naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen aan de regering die zijn opgenomen in de brief aan de minister van Buitenlandse Zaken van 20 december 2011.

De minister heeft op 31 januari 2012 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties,
Fred Bergman

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Van der Linden (CDA), Broekers-Knol (VVD), Terpstra (CDA), Kox (SP), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Strik (GL), (voorzitter), K.G. de Vries (PvdA), Knip (VVD), Martens (CDA), Backer (D66), Th. de Graaf (D66), De Boer (GL), De Lange (OSF), Schrijver (PvdA), (vice-voorzitter), Postema (PvdA), M. de Graaff (PVV), Sörensen (PVV), Popken (PVV), Van Rey (VVD), Swagerman (VVD).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Den Haag, 20 december 2012

De vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties heeft in haar vergadering van 13 december 2011 gesproken over het IOB evaluatierapport «De Nederlandse inzet voor versterking van de Raad van Europa, Vijf jaar Top van Warschau» en de beleidsreactie van de regering op het rapport. De Commissie heeft naar aanleiding hiervan de navolgende opmerkingen en vragen aan de regering.

De Europese Unie heeft de laatste jaren haar rol ten aanzien van de onderwerpen waarvoor de Raad van Europa zich inzet versterkt. De commissie zou graag meer precies van de regering vernemen hoe zij – in aanvulling op de desbetreffende alinea in de kabinetsreactie op het IOB evaluatierapport – ziet dat de afstemming tussen de Raad van Europa en de Europese Unie verder kan worden gewaarborgd, zodat er geen sprake is van verdringing van de Raad van Europa of duplicatie van werkzaamheden. In dit verband denkt de commissie bijvoorbeeld aan het functioneren van het Grondrechtenagentschap. Kan de regering in haar antwoord precies aangeven welke initiatieven zij in Brussel en Straatsburg daartoe op dit moment ontplooit of ondersteunt?

In het kader van de toenadering van de Raad van Europa, de EU en de OVSE verwijst de regering in haar beleidsreactie ook uitdrukkelijk naar de toezegging aan de Eerste Kamer (T01187, d.d. 20 april 2010), inzake het zoeken naar een werkwijze waarin Nederland andere landen kan meekrijgen in haar opstelling ten opzichte van de Raad van Europa. Graag ontvangt de commissie een nadere toelichting hierop. Welke initiatieven worden daartoe door de regering ontplooid?

Voorts benadrukt de regering in haar beleidsreactie op het rapport haar politieke betrokkenheid bij de Raad van Europa. Tegelijkertijd geeft zij echter aan dat het zeer waarschijnlijk is dat de vrijwillige financiële bijdrage van Nederland zal worden gedrukt als gevolg van de huidige financieel-economische omstandigheden in Nederland. Kan de regering uitleggen hoe de verminderde financiële bijdrage – gevoegd bij de ontwikkelingen in de beschikbare arbeidscapaciteit op het ministerie van Buitenlandse Zaken inzetbaar in het kader van de Nederlandse beleidsprioriteiten in de Raad van Europa – zich verhoudt tot de onverminderde betrokkenheid die zij wenst in te zetten bij het werk van de Raad van Europa? Is er in dezen geen ruimte voor uitzonderingen op de algehele bezuinigingen, zo vragen de leden van deze commissie.

Met betrekking tot het Europees Hof voor de Rechten van de Mens constateert het IOB dat Nederland zich «actief en professioneel» heeft opgesteld voor de invoering van procedures die het functioneren van het Hof verbeteren en voor het terugdringen van het aantal nieuwe klachten bij het Hof. Tevens constateert het IOB dat de uitkomst slechts ten dele correspondeert met de Nederlandse inzet en dat de genomen maatregelen niet afdoende zijn om de achterstanden bij het Hof weg te werken. De regering deelt deze conclusie, naar eigen zeggen, «grotendeels». Kan de regering preciezer aangeven met welke aspecten van de conclusie zij het wél en niet eens is?

De uiteenzetting over de rol van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft bij de commissie wederom geleid tot bezinning op de rol van het Comité van Ministers (CM). In haar brief van 3 oktober 2011 (32 500 V, Y) heeft de regering de Kamer laten weten te willen pleiten voor een meer actieve rol van het CM. Kan de regering daarbij preciezer aangeven op

welke wijze zij wil bevorderen dat het CM ook daadwerkelijk deze actievere rol neemt?

De commissie zou graag voorafgaand aan de jaarlijkse vergadering van het Comité van Ministers van de regering een geannoteerde agenda ontvangen, zodat voor haar de mogelijkheid bestaat om met de betrokken bewindspersoon hierover voorafgaand aan de vergadering in overleg te treden.

Tijdens de bespreking van het IOB rapport en de beleidsreactie kwamen tot slot bij de commissie de volgende vragen op met betrekking tot de toetreding van de Europese Unie bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Op 10 mei 2011 is, naar aanleiding van de Algemene Europese Beschouwingen, in de Eerste Kamer de motie Bemelmans-Vidéc c.s. (32 500 V, B) aangenomen waarin de regering wordt verzocht om zich te blijven inzetten voor de mensenrechten, conform haar verplichtingen die voortvloeien uit het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) en de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Verder wordt de regering in de motie verzocht actief de toetreding van de EU tot het EVRM te blijven bevorderen. De commissie zou graag door de regering worden geïnformeerd over de actuele stand van zaken in de toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Hoe beoordeelt de regering de voortgang in dit dossier? Welke knelpunten ziet de regering en wat zijn naar haar oordeel hiervan de oorzaken? Welke oplossingsrichtingen ziet zij om deze knelpunten uit de weg te kunnen ruimen en welke rol kan de Nederlandse regering daarbij spelen?

De commissie ziet uw reactie op bovenstaande vragen en opmerkingen met belangstelling tegemoet en ontvangt deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Voorzitter van de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties,
Dr. M. H. A. Strik

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 januari 2012

Hieronder geef ik, mede namens de ministers van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een reactie op de vragen en opmerkingen van de vaste commissie voor Europese samenwerkingsorganisaties van de Eerste Kamer (dd 20 december 2011, 149728.01U) naar aanleiding van het rapport van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie over de Nederlandse inzet op de Raad van Europa in de periode 2004–2010, 5 jaar na de Top van Warschau, en de beleidsreactie van de regering op het rapport.

U vraagt allereerst hoe de regering de afstemming tussen de Europese Unie en de Raad van Europa wil waarborgen. In de nationale beleidsvorming draagt de regering zorg voor nauwe interne afstemming van haar standpunten in de EU, de Raad van Europa (RvE) en ook de OVSE. De opstelling van Nederland in deze organisaties is erop gericht duplicatie te vermijden. Een goed voorbeeld hierbij is het op het Stockholm-programma gebaseerde pilot project «*An additional evaluation on judicial cooperation in criminal matters*» waar Nederland op dit moment samen met Frankrijk en Duitsland aan werkt. Binnen deze pilot wordt gebruik gemaakt van de kennis die bij de Raad van Europa aanwezig is zodat duplicatie wordt voorkomen. De toetreding van de EU tot het EVRM zal ook leiden tot betere coherentie op het gebied van mensenrechten.

Het EU-Grondrechtenagentschap heeft de bevoegdheid tot het verstrekken van onafhankelijke bijstand en expertise aan EU-instellingen, -organen, -instanties en -agentschappen en aan EU-lidstaten wanneer zij het recht van de Unie uitvoeren. Hiermee vervult het een belangrijke rol bij de grondrechtenbescherming in de EU-rechtsorde. Met aandacht voor de grondrechtelijke conformiteit van EU-regelgeving en de implementatie daarvan, heeft het EU-Grondrechtenagentschap voor EU-lidstaten een specifiek belang dat de waarde van de Raad van Europa verder aanvult. Het toezien op de samenwerking en werkverdeling tussen de Raad van Europa en het EU-Grondrechtenagentschap, blijft een punt van aandacht voor de regering. Voor het overige verwijs ik naar de brief van de regering over dit thema d.d. 23 augustus 2010.¹

Voorts vraagt u welke initiatieven de regering ontplooit om andere landen mee te krijgen in haar opstelling ten opzichte van de Raad van Europa. Nederland probeert door lobby en coalitievorming andere leden van de Raad van Europa te overtuigen van het Nederlandse standpunt. Om dit te vergemakkelijken is de brief van 3 oktober jl. over het EVRM en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens² in het Engels en Frans is vertaald. De brief levert handvatten om verdere discussie te voeren over het Verdrag en het Hof, zoals bijvoorbeeld tijdens de aanstaande ministeriële conferentie, georganiseerd door het Britse voorzitterschap van de Raad van Europa in april 2012.

U geeft aan dat de Commissie graag een geannoteerde agenda zou ontvangen voor de jaarlijkse Ministeriele bijeenkomst van het Comité van Ministers. Ik zeg u deze agenda toe.

U vraagt hoe een verminderde financiële bijdrage zich verhoudt tot onverminderde betrokkenheid bij de Raad van Europa. De regering is onverminderd politiek betrokken bij de werkzaamheden van de Raad van Europa. Deze politieke betrokkenheid uit zich in de diverse bezoeken aan

¹ Eerste Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 32 125, B.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 32 735, nr. 32.

de Raad van Europa van de ministers van Veiligheid en Justitie (24–25 mei 2011) en voor Immigratie, Integratie en Asiel (4–5 oktober 2011) alsmede de uitgebreide ontvangst van Secretaris-Generaal Jagland door onder meer de minister-president, en de ministers van VenJ, BZ en OCW (2–3 november 2011). Daarbij werd door Nederland onder andere opnieuw steun uitgesproken voor de hervormingen die de Secretaris-Generaal momenteel uitvoert. Nederland is ook na personele bezuinigingen voldoende goed vertegenwoordigd in Straatsburg. De regering wil verschil kunnen maken. Dat doet Nederland bijvoorbeeld op het terrein van internetvrijheid, de bestrijding van huiselijk geweld en LGBT en door inzet van zijn brede deskundigheid op EVRM-gebied.

U vraagt uitleg over mijn stelling dat de IOB-conclusie over de uitkomst van de activiteiten ter vermindering van de werklust van het EHRM slechts ten dele correspondeert met de Nederlandse inzet. Met deze stelling doelde ik op de werklust van het Hof, die is blijven stijgen tot boven de 150 000 in het afgelopen jaar. Protocol 14, bedoeld om de werklust van het Hof te verminderen, is – na de lang uitblijvende Russische ratificatie – in 2010 in werking getreden. De eerste berichten over resultaten zijn gunstig. Sinds de zomer van 2011 is de werkvoorraad van het Hof licht gedaald.

Voorts vraagt u hoe de Regering wil bevorderen dat het Comité van Ministers (CvM) een actievere rol op zich neemt in kwesties gerelateerd aan het Hof. Zoals u weet heeft het CvM een formele rol onder het EVRM, namelijk het toezicht houden op de naleving van Hofuitspraken door de lidstaten die het betreft. Een krachtdadig optreden van het CvM in die rol heeft een positief effect op de werklust van het Hof, vooral op het grote aantal repetitieve klachten. Iets anders is dat het CvM ook een rol zou moeten spelen in de verduidelijking van de in het EVRM neergelegde rechten. Het CvM verenigt immers in zich de vertegenwoordigers van de partijstaten bij het EVRM en is als politiek orgaan gerechtigd een visie te geven op de inhoud van het verdrag. In jurisprudentie baseert het Hof zich regelmatig mede op resoluties van het CvM waarin dergelijke visies zijn neergelegd. Daarmee wordt een evenwicht bereikt tussen de verantwoordelijkheden van de rechterlijke en executieve macht binnen de Raad van Europa. Nederland zal zich hier in de komende jaren voor inzetten. Daarbij dient in acht te worden genomen dat het CvM zich niet uitlaat over zaken die nog onder de rechter zijn.

De Commissie zou graag door de regering worden geïnformeerd over de actuele stand van zaken in de toetreding van de Europese Unie tot het EVRM. Hoe beoordeelt de regering de voortgang op dit dossier? Welke knelpunten ziet de regering en wat zijn naar haar oordeel hiervan de oorzaken? Welke oplossingsrichtingen ziet zij om deze knelpunten uit de weg te kunnen ruimen en welke rol kan de Nederlandse regering daarbij spelen?

Tijdens de JBZ-Raad van 13 en 14 december jl. hebben het voormalig Poolse voorzitterschap en de Commissie een toelichting gegeven over de stand van de onderhandelingen van de toetreding van de EU tot het EVRM. Uw kamer is hierover geïnformeerd middels de geannoteerde agenda¹. In juni 2011 is het concept-toetredingsakkoord voorgelegd aan het Stuurcomité Mensenrechten van de Raad van Europa. Het Stuurcomité heeft het concept-toetredingsakkoord op 12–14 oktober jl. besproken. Het overgrote deel van de leden van de Raad van Europa gaf aan zich te kunnen vinden in het conceptakkoord. De Europese Commissie gaf aan nog geen EU-positie te kunnen innemen. De EU-lidstaten blijken meer tijd nodig te hebben om tot overeenstemming te komen. Punten van discussie zijn de voorgestelde stemvoorschriften in het Comité van Ministers bij het toezicht op de naleving van uitspraken van het Europees

¹ Eerste Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 32 317, BD.

Hof voor de Rechten van de Mens. Ook de discussie over de reikwijdte van het akkoord en een eventuele uitzondering voor onderwerpen op het gebied van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid is nog niet afgerond.

Het Deense EU-voorzitterschap heeft de onderhandelingen over de toetreding van de EU tot het EVRM aangemerkt als prioriteit. Het standpunt van de Nederlandse regering inzake toetreding van de EU tot het EVRM staat in de brief van 3 oktober 2011. Nederland zet zich tijdens de onderhandelingen in voor een nauwkeurige en gedetailleerde formulering van de toetredingsvoorwaarden en de interne EU-regelingen voor de toepassing daarvan, waarbij het EU-mandaat leidend is.

De minister van Buitenlandse Zaken,
U. Rosenthal